

DJEČJI VRTIĆ SUNCE

Veslačka 1, 23 000 Zadar

Tel:023/236-410

e-mail: ravnateljica@djecji-vrtic-sunce-zadar.hr

Ravnateljica: MIRJANA MIOČIĆ, mag.praesc.educ.

KURIKULUM
DJEČJEG VRTIĆA „SUNCE“ ZADAR
ZA PEDAGOŠKE GODINE
OD 2022. / 2023. DO 2026./2027.

Zadar, rujan 2022.

Na temelju članka 15.stavka 4. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju (N.N. 10/97, 107/07, 94/13, 98/19 i 57/22) i članka 14. Statuta Dječjeg vrtića „SUNCE“ uz prethodnu raspravu i zaključke Odgojiteljskog vijeća, Upravno vijeće na 8. sjednici održanoj 28.09.2022. godine, donosi

KURIKULUM
DJEČJEG VRTIĆA „SUNCE“ ZADAR
ZA PEDAGOŠKE GODINE
OD 2022./2023. DO 2026./2027.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. MISIJA I VIZIJA DJEČJEG VRTIĆA „SUNCE“	3
3. O NAMA.....	4
4. PROGRAMI.....	7
4.1. Redoviti program.....	7
4.2. Integrirani i posebni program	8
5. NAČELA DJEČJEG VRTIĆA „SUNCE“ KOJIMA SE VODIMO U REALIZACIJI ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA	13
5.1. Fleksibilnost odgojno-obrazovnog procesa	13
5.2. Mješovite skupine.....	14
5.3. Diferencirani i obogaćeni sadržaj	14
5.4. Inkluzija djece s teškoćama u razvoju	15
5.5. Poticajno prostorno- materijalno okruženje	15
5.6. Socijalno prostorno okruženje	16
5.7. Suradnja s tendencijom ka partnerstvu vrtića s roditeljima/skrbnicima i širom zajednicom.....	16
5.8. Osiguravanje uvjeta za nesmetanu i što prirodniju prohodnost u odgoju i obrazovanju djece.....	18
6. SMJER PROFESIONALNOG RAZVOJA STRUČNIH DJELATNIKA.....	19
7. OSIGURAVANJE KVALITETE	20
8. LITERATURA.....	21

1. UVOD

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje je novi dokument iz područja predškolstva koji polazi od sljedećih dokumenata: Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi (1991.), Konvencija o pravima djeteta (2001.), Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2011.), Smjernice za strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske (2012.), Priručnik za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (2012.) te Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014.).

Kurikulum Dječjeg vrtića „Sunce“ usklađen je s Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje te obuhvaća implementaciju istog u svim područnim objektima s obzirom na njihove posebnosti (specifični uvjeti rada vrtića, materijalno-prostorne mogućnosti vrtića, socijalni kontekst). U sukonstruiranje Kurikuluma uključeni su svi sudionici odgojno- obrazovnog procesa.

Kurikulum Dječjeg vrtića „Sunce“ slijedi ova obilježja Nacionalnog kurikulumuma: razvojni, integrirani, humanistički konstruktivistički, sukonstruktivistički i temelji se na suvremenom shvaćanju da je dijete cjelovito biće sa svojim individualnim potrebama, interesima i mogućnostima te kao aktivni i kreativni stvaratelj znanja i socijalni subjekt.

Odgojno-obrazovni rad Dječjeg vrtića „Sunce“ bit će usmjeren k ostvarivanju *specifičnih ciljeva* (osiguravanje dobrobiti za dijete¹, poticanje cjelovitog razvoja, odgoja i učenja djece, razvoja kompetencija², ostvarivanje prava djece na jednakost šansi) utemeljenih na *specifičnim polazištima* (postojećim dokumentima i suvremenom shvaćanju djeteta i organizacije vrtića) i *vrijednostima* (znanje, identitet, humanizam i tolerancija, odgovornost, autonomija, kreativnost) te će se primjenjivati *specifična načela* (fleksibilnost odgojno-obrazovnog procesa, suradnja s tendencijom ka partnerstvu vrtića s roditeljima/skrbnicima i širom zajednicom, osiguranje kontinuiteta u odgoju i obrazovanju te otvorenost za kontinuirano učenje i spremnost na unapređivanje prakse).

¹ Osobna, emocionalna i tjelesna dobrobit (subjektivan osjećaj; biti zdrav, zadovoljan i osjećati se dobro), Obrazovna dobrobit (uspješno funkcioniranje i razvijanje osobnih potencijala), Socijalna dobrobit (uspješno interpersonalno funkcioniranje i razvijanje socijalnih kompetencija)

² Komunikacija na materinskom jeziku, komunikacija na stranim jezicima, matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju, digitalna kompetencija, učiti kako učiti, socijalna i građanska kompetencija, inicijativnost i poduzetnost, kulturna svijest i izražavanje

Osiguranje kvalitete dokumentiranja i vrednovanje vrtića prikazat će način na koji će se ostvariti kvaliteta cjelovitog odgojno-obrazovnog procesa i provođenje programa vrtića u cilju stalnog unaprjeđivanja. Procjena i samoprocjena pojedinih segmenata odgojno-obrazovnog rada obuhvaća vrednovanje cjeline (ukupnost funkcioniranja Ustanove) te pojedinih segmenta (praćenje napredovanja djece, poštovanje prava djece, roditelja i ostalih čimbenika, inkluzija djece s posebnim potrebama, usavršavanje stručnjaka u ustanovi i izvan ustanove, osposobljavanje svih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa za kontinuiranu samoprocjenu).

2. MISIJA I VIZIJA DJEČJEG VRTIĆA „SUNCE“

Misija Dječjeg vrtića „Sunce“ jest osiguravanje adekvatnog i poticajnog okruženja za razvoj potencijala svakog djeteta u kojem se ono osjeća ugodno, važno i jedinstveno.

Vizija Dječjeg vrtića „Sunce“ jest modernizacija vrtića transformacijom u Zajednicu koja uči kroz poticajno ozračje koje osigurava trajni profesionalni razvoj svih dionika odgojno-obrazovnog procesa.

3. O NAMA

Dječji vrtić Sunce Zadar osnovan je 01. travnja 2006. godine kao samostalna ustanova. U svom sastavu ima jedan matični objekt (Ciciban) i devet područnih objekata (Jazine, Smiljevac, Maslačak, Duga, Ričine, Tratinčica, Kožino, Vladimir Nazor i dječji vrtić u Bolnici pri Odjelu pedijatrije) koji su raspoređeni na velikom prostoru grada Zadra i prigradskih naselja. U svim objektima provodi se redoviti primarni desetsatni program, osim u PO Ričine i dječjem vrtiću u Bolnici pri Odjelu pedijatrije u kojima se provodi petosatni redoviti program. Svaki područni objekt ima svoje osobitosti, kulturu i druga specifična obilježja.

Matični objekt CICIBAN je namjenski građen i samostalan objekt koji broji deset mješovitih odgojnih skupina jasličkog i vrtićkog programa. Rad u skupinama provodi se od 6,30 do 22,00 sati. Također se u ovom objektu nalazi uprava, centralna kuhinja i zdravstveni voditelj. Specifičnost ovog objekta je da se nalazi u blizini centra grada i važnih kulturnih, sportskih, znanstvenih i obrazovnih ustanova i sadržaja. Stoga se ovaj objekt razvio u Vježbaonicu za praktično osposobljavanje studenata te za stažiranje i pripremanje pripravnika za polaganje stručnog ispita. U jednoj odgojnoj skupini integrirano se provodi Program ranog učenja engleskog jezika, u jednoj Program katoličkog vjerskog odgoja te u popodnevnim satima kraći program za poticanje intelektualnog razvoja potencijalno darovite djece jedanput tjedno.

Područni objekt JAZINE nalazi se u stambenoj zgradi te je izgrađen namjenski na dva kata. Odgojno-obrazovni rad provodi se u sedam mješovitih odgojnih skupina jasličkog i vrtićkog programa. Rad u skupinama provodi se od 6,30 do 22,00 sati. Program predškole (u trajanju od 2,5 sati) provodi se u jednoj odgojnoj skupini od 16,00 do 18,30 sati. U ovom objektu opremljene su dvije senzorne sobe u kojima se provodi Program senzorne integracije. Također se u ovom objektu nalazi stručno-razvojna služba (defektolog, psiholog i tri pedagoga) i sportski voditelj. Specifičnost ovog objekta je da se nalazi u blizini Kampusu Sveučilišta u Zadru te se stoga ovaj objekt razvio u Vježbaonicu za praktično osposobljavanje studenata te za stažiranje i pripremanje pripravnika za polaganje stručnog ispita.

Područni objekt VLADIMIR NAZOR je samostalan i namjenski građen objekt. Ima dvije mješovite odgojne skupine, te se u jednoj odgojnoj skupini integrirano provodi Program ranog učenja engleskog jezika. Rad u skupinama provodi se od 6,30 do 16,30 sati. Budući da se nalazi u prigradskoj četvrti Arbanasi koja ima svoj specifičan jezik, kulturu i tradiciju, odgajatelji su intenzivno usmjereni k očuvanju tradicije i baštine (sudjelovanje u svečanostima, blagdanima i manifestacijama lokalne zajednice).

Područni objekt DUGA samostalan je i namjenski građeni objekt u kojem se odgojno-obrazovni rad odvija u dvjema mješovitim vrtićkim odgojnim skupinama. Rad u skupinama provodi se od 6,30 do 16,30 sati. Posebnost ovog objekta je značajnija posvećenost u provođenju Ekološkog programa.

Područni objekt MASLAČAK nalazi se unutar stambene zgrade u prenamijenjenom prostoru te koristi dio javne površine kao dječje igralište. Specifičnost ovog vrtića je stalno unaprjeđivanje vanjskog okruženja koristeći prirodne, didaktički neoblikovane materijale. Odgojno obrazovni rad provodi se u dvjema mješovitim vrtićkim odgojnim skupinama u jutarnjem terminu od 6,30 do 16,30 sati. Program predškole (u trajanju od 2,5 sati) provodi se u jednoj odgojnoj skupini od 16,00 do 18,30 sati.

Područni objekt RIČINE nalazi se unutar nenamjenski građenog objekta mjesne zajednice „Ričine“ u kojem se provodi petosatni program u jednoj odgojnoj skupini koji zadovoljava potrebe roditelja s obzirom na njihovo kraće radno vrijeme od 7,30 do 12,30 sati.

Područni objekt SMILJEVAC namjenski je građeni objekt koji se nalazi unutar stambene zgrade s korištenjem javnog prostora uređenog dječjim rekvizitima. U prizemlju se nalaze dvije jasličke mješovite skupine dok su na katu dvije mješovite vrtićke skupine i dvije skupine u kojima se provodi Program predškole (u trajanju od 2,5 sata). Rad se provodi od 6,30 do 16,30 sati. Vrtić njeguje održavanje vjerske i kulturne tradicije okruženja u kojem se nalazi.

Područni objekt TRATINČICA nalazi se unutar nenamjenski građenog objekta prigradske mjesne zajednice „Crno“ u kojem se provodi odgojno- obrazovni rad unutar jedne mješovite skupine. Rad se provodi od 6,30 do 16,30 sati. S obzirom na manji broj predškolaca integrirano se provodi Program predškole. Zbog svog položaja i povezanosti s lokalnom zajednicom ovaj vrtić približava se konceptu vrtića kao dječje kuće. Vrtić djeluje u takvom okruženju u kojem se teži očuvanju vjerske i kulturne tradicije. Prostranost dvorišta omogućava usmjerenost ka provođenju Eko programa. U istom objektu nalazi se ogranak Gradske knjižnice Zadar - „Crno“ koja je u uskoj suradnji s vrtićem.

Područni objekt KOŽINO namjenski je građeni objekt koji se nalazi u prigradskom naselju Kožino unutar kojeg se provodi odgojno- obrazovni rad u jednoj mješovitoj skupini. Rad se provodi od 6,30 do 16,30 sati u jutarnjem terminu. Zbog svog položaja i povezanosti s lokalnom zajednicom ovaj vrtić približava se konceptu vrtića kao dječje kuće.

Program odgojno-obrazovnog rada s djecom u dobi od 3. godine do polaska u školu na Odjelu za pedijatriju Opće bolnice Zadar provodi se u vremenu od 11,30 - 17,00 sati. Specifičnost ovog vrtića je otvorenost za svu hospitaliziranu djecu bez obzira na kronološku dob. Soba dnevnog boravka jedino je mjesto u Bolnici u kojoj djeca nisu izložena neugodnim

medicinskim tretmanima. Djeca se uz odgojiteljicu zajedno s roditeljima uključuju u različite igre i zabavne aktivnosti te se osjećaju ugodno i opušteno.

4. PROGRAMI

4.1. Redoviti program

Nositelji programa: odgojitelji, stručni suradnici, sportski voditelj, zdravstveni voditelj

Vrijeme realizacije: tijekom pedagoške godine

Redoviti program Dječjeg vrtića „Sunce“ odvija se u skladu sa smjericama Nacionalnog kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014.) te odrednicama iz Programskog usmjerenja odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi (1991.) kao i Prijedloga koncepcije razvoja predškolskog odgoja (1991.) primjenjujući humanističko-razvojnu koncepciju u pedagoškoj praksi s tendencijom kontinuiranog unaprjeđenja iste.

Redovitim programom dječjeg vrtića Sunce nastoje se osigurati uvjeti za razvoj osobne, emocionalne i tjelesne dobrobiti, te obrazovne i socijalne dobrobiti u skladu s razvojnim mogućnostima i interesom djeteta kao i razvijanje osam temeljnih kompetencija za cjeloživotno učenje. U Dječjem vrtiću „Sunce“ promiče se planiranje i provođenje cjelovitog odgojno-obrazovnog procesa utemeljenog na vrijednostima koje bi iz perspektive povijesti, kulture, suvremenih događanja i projekcije budućnosti težile unapređivanje intelektualnog, društvenog, moralnog i duhovnog razvoja djece kroz vrijednosti: znanje, humanizam i toleranciju, identitet, odgovornost, autonomiju i kreativnost (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014.).

Odgojno-obrazovni rad s djecom rane i predškolske dobi u Dječjem vrtiću „Sunce“ planira se i oblikuje cjelovito, a ne parcelizirano i unaprijed sadržajno određeno, što znači da svaka aktivnost istodobno sadržava potencijal podupiranja različitih aspekata djetetova cjelovitog razvoja i ostvarivanja dobrobiti za dijete (Slunjski, 2011.). U organizaciji odgojno-obrazovnog procesa to podrazumijeva odstupanja od strogo određenog planiranja sadržaja učenja i aktivnosti djece u korist praćenja i podupiranja individualnih i trenutnih interesa i mogućnosti djece.

S obzirom da vlastita aktivnost djeteta ima presudnu ulogu u procesu učenja, u Dječjem vrtiću „Sunce“ poseban naglasak se stavlja na osiguravanju konteksta u kojem se učenje zbiva. Bogato prostorno-materijalno okruženje osigurava različite izbore čime se potiče osnaživanje samoorganizacijskog potencijala dječjih aktivnosti. Potičući kod djece neovisnost i samostalnost u aktivnostima istovremeno se osnažuje identitet i samopoštovanje djece a ne njihova poslušnost i konformizam. U oblikovanju kurikulumu Dječjeg vrtića „Sunce“ odgojitelji potiču djecu na promišljanje i kreiranje novog znanja koje se temelji na promišljanju, konstrukciji i sukonstrukciji svih subjekata koji uče.

Redoviti program Dječjeg vrtića „Sunce“ provodi se u svim objektima Dječjeg vrtića „Sunce“ kroz petosatni (PO Ričina i Vrtić u Bolnici) odnosno desetsatni program (svi ostali) te je dodatno obogaćen mnogim kraćim integriranim kao i posebnim programima Dječjeg vrtića „Sunce“ u odnosu na potrebe i interese djece i roditelja.

4.2. Integrirani i posebni program

Sigurnosno zaštitni i preventivni program provodi se integrirano s ciljem osiguravanja sigurnog cjelokupnog vrtićkog konteksta (komunikacijski, fizički i socijalni) s obzirom da je najvažniji čimbenik uspješnog odgoja i razvoja djeteta, uz odgojitelja, ozračje i okruženje u kojem vrtić živi. Sadržaj programa realizira se kroz sklopove aktivnosti (Sigurni u vrtiću, Sigurni u dvorištu, Sigurna i kvalitetna prehrana, Sigurno okruženje, Sigurni u prometu) uz suradnju s roditeljima i vanjskim suradnicima. Sve rizične situacije evidentiraju se u za to predviđenim protokolima. Program se valorizira na kraju godine na nivou ustanove.

Sportski program verificiran od Ministarstva provodi se integrirano u svim vrtićkim odgojnim skupinama u kojima se zadaće i sklopovi aktivnosti planiraju po razvojnim područjima u odnosu na dob i mogućnosti djece. Bitna značajka sportskih aktivnosti temelji se na osobinama psihofizičkog razvoja djece i potiče cjelovit razvoj svakog djeteta. Cilj programa je osvješćivanje važnosti i stvaranje navike sustavnog tjelesnog vježbanja te optimalan utjecaj na višestrani psihosomatski razvoj djeteta. Program obuhvaća upoznavanje djece s osnovnim elementima pojedinih sportova i sportskih igara, sustavnim i kontinuiranim poticanjem razvoja zdravstvene kulture i osobne higijene radi čuvanja i unapređivanja svojega zdravlja i zdravlja okoline te utjecaj na kvalitetan rast i razvoj djece, praćenje i vrednovanje djetetova razvoja i postignuća (antropološki status) kroz dnevna zapažanja, tjedne i tromjesečne valorizacije (inicijalno, tranzitivno i finalno testiranje) koje provodi kineziolog u suradnji s odgojiteljicama.

Program predškole verificiran od Ministarstva obvezni je program odgojno-obrazovnog rada s djecom u godini dana prije polaska u osnovnu školu i dio je sustava odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj (Pravilnik o sadržaju i trajanju programa predškole, NN 107/2014.). Sukladno tome, Dječji vrtić „Sunce“ svoj djeci u godini i/ili dvije prije polaska u osnovnu školu osigurava optimalne uvjete za razvijanje svih dječjih potreba, te razvijanje i unaprjeđenje vještina, navika i kompetencija i novih spoznaja potrebnih za što lakšu prilagodbu za osnovnu školu. Pravilnik o sadržaju i trajanju programa predškole (NN 107/2014.), svojim odredbama definira sadržaj i trajanje programa, te programske zadaće i organizaciju provedbe programa koji su uvršteni u program predškole.

Cilj Programa predškole je razvijanje i unaprjeđivanje tjelesnih, emocionalnih, socijalnih i spoznajnih potencijala djeteta te poticanje komunikacijskih vještina potrebnih za nove oblike učenja. Provodi se u skladu s humanističko-razvojnou koncepcijom i Programskim usmjerenjem odgoja i obrazovanja predškolske djece što znači da se potiče cjelovit razvoj djeteta poštivanjem prava na osobnost u zadovoljavanju individualnih potreba (općih i posebnih).

U Dječjem vrtiću „Sunce“ Program predškole provodi se u redovitom desetsatnom programu, redovitom petosatnom programu, dvoipolsatnom programu koji je integriran u redoviti desetsatni program za djecu koja nisu obuhvaćena redovitim programom vrtića te dvoipolsatnom programu za djecu koja nisu obuhvaćena redovitim programom vrtića. Program predškole provodi se u jutarnjem terminu za djecu koja su uključena u redoviti program vrtića u razdoblju od 1. rujna do 30. lipnja tekuće godine, dok je dvoipolsatni program predškole namijenjen za djecu koja nisu obuhvaćena redovitim programom vrtića i provodi se u popodnevom terminu u razdoblju od 1. listopada do 31. svibnja tekuće godine.

Program katoličkog vjerskog odgoja verificiran od strane Ministarstva provodi se u jednoj mješovitoj odgojnoj skupini u PO Ciciban te se u suradnji s roditeljima osmišljava i valorizira njegova provedba.

U svim ostalim odgojnim skupinama i u drugim područnim objektima provodi se integrirani program vjerskog odgoja u skladu s Programskim usmjerenjem odgoja i obrazovanja predškolske djece. Program se realizira kroz razne sadržaje s blagdanskim temama (projektno): Dan zahvalnosti za plodove Zemlje, prigodne blagdanske predstave, Uskrsni trenutci, razne izložbe, posjeti.

Program ranog učenja stranog jezika (engleski jezik) verificiran od strane Ministarstva provodi se u po jednoj odgojnoj skupini u sljedećim objektima: PO Vladimir Nator i PO Tratinčica. Ciljevi i zadaće koji se odnose na usvajanje engleskog jezika obuhvaćaju razvijanje motivacije i pozitivnog odnosa spram učenja stranog jezika, upoznavanje s izgovorom i intonacijom engleskog jezika, razvijanje izričaja na engleskom jeziku, slušanje s razumijevanjem, upoznavanje s elementima druge kulture, razvijanje tolerancije prema drugim kulturama te stjecanje sigurnosti i samopouzdanja u izražavanju na engleskom jeziku. U radu se koriste raznovrsne metode rada (igra kao osnovni oblik rada, ritmičke vježbe, pjevanje, slušanje, dijalog, dramatizacija, pokretne igre u kombinaciji s pjevanjem) prilagođene psihofizičkom uzrastu djece.

Ekološki program provodi se integrirano u svim odgojnim skupinama s ciljem razvoja ekološke osjetljivosti i vještina kod djece i sustavnog poticanja pozitivnih stavova i odnosa

prema okolišu. Neke od aktivnosti vezane su za očuvanje i upoznavanje kulturne baštine zavičaja, upoznavanje zdrave prehrane, očuvanje okoliša, njegu biljaka i životinja, razne posjete i eko radionice itd. Program se obogaćuje s ekološkim sadržajem kroz opremu kutića prirode, posjete rasadniku „Nasadi“ i Perivoju Vladimira Nazora; razne manifestacije (Eko olimpijada), projekte, izložbe i obilježavanje eko dana: Međunarodni dan ozonskog omotača, Dan zdrave hrane, Dani kruha, Dani jabuka, Dan voda, Dan nepušača, Dan Planeta Zemlje, Dan zaštite okoliša.

Program odgojno-obrazovnog rada s djecom u dobi od 3. godine do polaska u školu na Odjelu za pedijatriju Opće bolnice Zadar verificiran od Ministarstva poseban je program i provodi se u jednoj odgojnoj skupini. Timskim radom djelatnika dječjeg vrtića Sunce i Opće bolnice Zadar radi se na osmišljavanju kvalitete rada Vrtića u Bolnici za vrijeme boravka djeteta u bolnici. Glavni cilj programa je prevencija i/ili ublažavanje očekivanog emocionalnog poremećaja nastalog zbog hospitalizacije djeteta. Program se vrednuje prema sljedećim kriterijima: procjena ponašanja i snalaženja djeteta u novom (bolničkom) okruženju (interakcija s drugom djecom i odraslima), procjena ponašanja djeteta u igri, mogućnost izbora poticajnog materijala, utjecaj okruženja u ublažavanju stresa kod djeteta i procjena zadovoljstva roditelja s vrstom stručne pomoći.

Inkluzija djece s posebnim potrebama odnosi se na uključivanje djece s posebnim potrebama i teškoćama u razvoju u kojem se slijede specifične vrijednosti i načela Nacionalnog kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. U Dječjem vrtiću „Sunce“ planiraju se aktivnosti za poticanje senzibiliteta odgojnih djelatnika za prihvaćanje različitosti kod djece kroz: savjetovanje, radionice, ukazivanje na važnost poticajnog prostorno-materijalnog okruženja i individualni kontakt. Poticajnim socijalnim okruženjem senzibilizira se djecu za posebne potrebe drugih, prihvaćanje različitosti drugih i shvaćanje važnosti međusobne povezanosti s njima, a sve u cilju građenja međusobno skrbnih odnosa. Takvim pristupom omogućuje se afirmacija ideje ostvarivanja prava djece na jednake šanse tj. ostvarivanja jednakih prava za sve.

Članovi stručno razvojne službe rade na prepoznavanju djece s posebnim potrebama i teškoćama u razvoju temeljem podataka iz inicijalnih razgovora s roditeljima novoupisane djece, liječničkih potvrda o obavljenom sistematskom zdravstvenom pregledu i drugih nalaza, mišljenja te rješenja nadležnih tijela i ustanova, te temeljem zapažanja odgojitelja o posebnostima u razvoju pojedine djece. Djeca s uočenim razvojnim posebnostima se intenzivnije prate i potiču.

Program rada Igraonice za potencijalno darovitu djecu predškolske dobi verificiran od Ministarstva poseban je program koji se provodi s ciljem poticanja cjelovitog razvoja djetetovih potencijala u svim razvojnim područjima koji slijedi načela individualizacije i diferencijacije. U istom cilju planira se rad na senzibilizaciji odgojitelja za proces ranog prepoznavanja, identifikacije i planiranje rada s darovitom djecom na razini odgojne skupine – obogaćeni sadržaji (projekti).

Program igraonice ustrojen je kao kraći specijalizirani program kojeg organizira Dječji vrtić „Sunce“ te se odvija u popodnevnim satima (17 - 19) jedanput tjedno.

Program za darovitu djecu u Igraonici odvijat će se od studenog do lipnja tekuće pedagoške godine. Uključuju se potencijalno darovita djeca u dobi od 5 godina do polaska u školu. Skupina broji 5-8 djece s mogućnošću uključivanja pojedinog darovitog djeteta u program i tijekom godine, slijedeći načelo kontinuiranog prijema.

Program prevencije ovisnosti provodi se integrirano kroz sadržaje zdravstvenog, ekološkog i vjerskog odgoja te kroz razne igre i aktivnosti za poticanje socio-emocionalnog razvoja, s ciljem razvoja zdravog odnosa prema sebi, drugima i životu uopće (neki od sklopova aktivnosti: "Moje tijelo", „To sam ja“, "Pozor s lijekovima", "Birajmo zdravu hranu", "Značaj vode za život", blagdanska zbivanja, "Igre ogledalima", "Upoznaj samog sebe", "Igre opuštanja", „Kutija puna osjećaja“).

Program za suzbijanje korupcije provodi se integrirano kroz sve programe. Cilj programa je jačanje osobnog identiteta kao pretpostavke za uspostavljanje humanih odnosa s drugima (ljubav, prijateljstvo, pravednost, nenasilje, solidarnost, suradnja, poštovanje) te prihvaćanje sebe kao dio zajednice koja osigurava prava, ali zahtijeva i odgovornost.

Obogaćeni i diferencirani program provodit će se s ciljem osiguravanja uvjeta za razvoj potencijala svakog djeteta kroz obogaćeno okruženje i aktivnosti koje potiču: aktivno učenje, kreativnost, originalnost i kritičko mišljenje. Realizirat će se kroz obogaćeno okruženje (zahtjevna didaktika i prilagođeno prostorno-materijalno okruženje).

Program senzorne integracije verificiran je od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja, a provodi se kao kraći program (trosatni) integrirano u okviru redovnog cjelodnevnog (desetsatnog) programa u PO Jazine. Program će se provoditi u dvije mješovite odgojno obrazovne skupine (jedna skupina djece rane dobi, a druga skupina djece predškolske dobi). Cilj ovog Programa je poticanje senzomotorike djece rane i predškolske dobi kao preduvjeta za postizanje optimalnog razvoja senzorne integracije. Glavno polazište u odgojno obrazovnom radu bit će stvaranje senzorno-integrativnog okruženja kako bi se potaknula intrinzična motivacija kod djece za odabir određenog poticaja. Za te potrebe u PO Jazine

osmišljena je Senzorna soba opremljena posebnom didaktikom kojom se potiče aktivno učenje, istraživanje i učenje – čineći.

5. NAČELA DJEČJEG VRTIĆA „SUNCE“ KOJIMA SE VODIMO U REALIZACIJI ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

5.1. Fleksibilnost odgojno-obrazovnog procesa

Fleksibilna organizacija vremena predstavlja ključan segment sukontruiranja kurikuluma uspostavljena na mikro i makro razini koja se kontinuirano unapređuje s obzirom na zadovoljavanje potreba i prava djece, roditelja, kulturne i društvene sredine.

Organizacija odgojno- obrazovnog procesa odnosi se na:

- *adaptaciju djece* u svim odgojnim skupinama, a pogotovo u jasličkim skupinama. Početkom rujna tekuće pedagoške godine organiziraju se informativni sastanci na kojima se roditelje upoznaje sa specifičnostima perioda prilagodbe kako bi se olakšalo međusobno odvajanje. Roditelje se informira o procesu adaptacije djeteta, organizira se nazočnost roditelja u odgojnoj skupini te im se naglašava važnost fleksibilnosti u organizaciji prostora i vremena, mogućnost izbora igre i materijala za igranje i sigurno okruženje. Na kraju perioda adaptacije timskim radom odgojitelja i stručnih suradnika valorizira se razdoblje adaptacije prema primjerenom protokolu;
- *fleksibilno vrijeme odlaska/dolaska djece* u vrtić prema potrebama djece i roditelja;
- *radno vrijeme odgojitelja* prilagođava se potrebama djece u cilju dužeg zajedničkog rada odgojitelja što se pozitivno odražava na kvalitetu rada;
- *fleksibilni ritam dnevnih aktivnosti*- vrijeme se podređuje tj. fleksibilno usklađuje s individualnim vremenskim ritmovima svakog djeteta
- *dnevni odmor djece* - organizira se prema potrebama djece na razini odgojne skupine u suradnji s djecom i roditeljima poštujući individualnu potrebu djeteta za (ne) spavanjem. U periodu spavanja za dio djece koje nemaju potrebu za dnevnim odmorom organiziraju se tihe aktivnosti;
- *slobodno kretanje među skupinama i korištenje svih prostora vrtića* (sobe dnevnog boravka, hodnici, garderoba i vanjsko igralište)
- *prehrana po principima samoposluživanja* provodi se u svim odgojnim skupinama, poštujući individualne mogućnosti i potrebe djeteta, potičući djetetovu samostalnost i samopouzdanje;
- *prilagodba jelovnika za djecu s posebnim prehrambenim potrebama* s obzirom na zdravstvenu teškoću i specifičnost hranjenja.

5.2. Mješovite skupine

Uvažavajući ulogu socijalnog konteksta u procesu učenja formiraju se mješovite odgojne skupine; jasličke obuhvaćaju djecu u dobi od jedne do tri godine, a vrtičke djecu od tri do sedam godina. Stvaranjem mješovitih skupina nastoji se osigurati socijalno okruženje za učenje koje promovira komunikaciju, raspravu i razmjenu djece različite kronološke i mentalne dobi. U navedenom socijalnom kontekstu djeca različite dobi izmjenjuju svoja iskustva, mlađi uče od starijih, a stariji poučavaju svoje mlađe prijatelje i tako potvrđuju svoju kompetenciju. Time se podržava slika o djetetu kao aktivnom konstruktoru vlastitog znanja nastalog u procesu socijalne konstrukcije. Također, odgojiteljima je osigurana mogućnost indirektna podrške u procesu učenja te veća mogućnost kontinuiranog praćenja i proučavanja djece.

5.3. Diferencirani i obogaćeni sadržaj

Intenzivan napredak u znanosti i tehnologiji prouzročio je nužnost revidiranja europskih obrazovnih sustava kako bi se odgovorilo na izazove novog kompetitivnog gospodarstva (Yıldırım, 2020.). Stoga se, uzimajući u obzir kulturološke a i druge društvene izazove naglašava nužnost usvajanja transverzalnih i temeljnih znanja i vještina iz područja prirodoslovlja, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM- Science, Technology, Engineering, Mathematics) od najranije dobi (Strategija odgoja i obrazovanja, 2014.). Međunarodni interes za navedeno područje značajno se povećao u posljednjih nekoliko godina kao izravna posljedica pada interesa za zanimanja povezana sa STEM područjem. Isto tako, važnost je dodatno naglašena s obzirom da će 75% najbrže rastućih zanimanja zahtijevati posjedovanje STEM vještina (Campbell i sur., 2018.).

Znanstvena istraživanja (Eshach i Fried, 2005., Worth, 2010.) potvrđuju utjecaj znanosti na razvoj kurikuluma dječjeg vrtića i to prije svega u razvoju pozitivnih stavova prema znanosti. Obrazovanje u ranom djetinjstvu kritično je vrijeme u kojem se stvaraju iskustva koja omogućuju i jačaju dječju sklonost cjeloživotnom učenju (Katz, 2010.). Sukladno navedenom, težit će se dodatnom obogaćivanju svih programa kako bi se uvažile individualne potrebe, mogućnosti, interesi, različitih strategija učenja i ritam usvajanja sadržaja.

Obogaćeni sadržaj posebno će se odnositi na rad djece na projektu polazeći od slike djeteta kao kompetentnog protagonista vlastitog učenja.

5.4. Inkluzija djece s teškoćama u razvoju

Naša Ustanova usmjerila se prema trajnom poštivanju načela različitosti što podrazumijeva uključivanje djece s posebnim potrebama i s teškoćama u razvoju. Uključeni su u redoviti program s ciljem socijalizacije u ozračju usmjerenosti na djetetove potrebe, interese, vještine i mogućnosti a ne na njihove teškoće.

Uključivanjem djece s teškoćama u razvoju u redovne programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja roditelji se osjećaju prihvaćenije znajući da im dijete ima jednake uvjete za rast i razvoj kao i ostala djeca (pravo na jednakost šansi i uživanje jednakih prava za sve). Dobrobiti procesa inkluzije za djecu bez teškoća u razvoju rezultiraju boljim razumijevanjem djece s posebnim potrebama i teškoćama u razvoju, senzibilitetom za potrebe drugih i razvojem prosocijalnih vještina.

5.5. Poticajno prostorno- materijalno okruženje

U našoj Ustanovi posebna pozornost je usmjerena na organizaciju i stvaranje kvalitetnog prostorno- materijalnog okruženja kroz koje djeca aktivno uče, istražujući i čineći. Svi prostori (hodnici, garderobe, sobe dnevnog boravka, vanjsko igralište) su međusobno povezani i otvoreni kako bi se djeci omogućilo slobodno kretanje i osjećaj sigurnosti. Osiguravanjem protočnosti djece i nesmetanim kretanjem prostorom smanjuje se mogućnost za konflikte i narušavanje aktivnosti drugih. Sobe dnevnog boravka optimalno su prostrane i prozračne, te su opremljene bogatim didaktičkim materijalima koji je djeci pristupačan (nadohvat ruke i u razini očiju) i raspoređen u raznovrsnim centrima aktivnosti. Najčešći centri su: centri likovnog izražavanja i stvaranja, obiteljsko-dramski centar, centar građenja i prostornog oblikovanja, centar početnog čitanja i pisanja, stolno-manipulativni centar i centar za istraživanje. Centri se mijenjaju kroz godinu s obzirom na potrebe i interese djece.

5.6. Socijalno prostorno okruženje

Bogato prostorno-materijalno okruženje važan je preduvjet za uspostavljanje kvalitetne interakcije svakog djeteta s drugom djecom i odraslima. Ono omogućuje grupiranje djece u dijade i trijade i/ili manje skupine omogućuje lakšu i kvalitetniju komunikaciju među djecom, mogućnost pregovaranja, rješavanja sukoba, prihvaćanje i razumijevanje različitosti. Isto tako, kvalitetno strukturirano bogato materijalno okruženje potiče djecu na otkrivanje i rješavanje problema te im omogućuje postavljanje hipoteza, istraživanje, eksperimentiranje i konstruiranje znanja i razumijevanja.

5.7. Suradnja s tendencijom ka partnerstvu vrtića s roditeljima/skrbnicima i širom zajednicom

Suradnja i profesionalno partnerstvo među odgojiteljima kroz koju se zajedno promišlja, realizira i evaluira odgojno-obrazovni proces stvaraju se preduvjeti za afirmativnu ulogu roditelja. Na taj način roditelji/skrbnici postaju ravnopravni partneri u odgoju i obrazovanju djece. Kroz zajedništvo odgojitelja i roditelja/skrbnika omogućuje se razmjena različitih viđenja i razumijevanja djeteta koja proizlazi iz razlike obiteljskog i vrtićkog konteksta u kojem dijete odrasta.

Suradnja s roditeljima/skrbnicima ostvaruje se kroz sljedeće oblike:

Individualnu interakciju i komunikaciju u više razina:

- stručno - savjetodavni rad s roditeljima/skrbnicima (članovi stručnog tima)
- informiranje roditelja o postignućima u pojedinim aspektima djetetova razvoja (odgojitelj i članovi stručnog tima) i njegovim potencijalima, s procjenom zadovoljstva programom
- prijedlozi stručne literature i izrada stručnih materijala.

Grupnu suradnju:

- roditeljski sastanci
- radionice za roditelje i djecu
- „otvorena vrata“ – uključenost roditelja u program prema njihovima interesima i sposobnostima, otvoreni ogledni radovi

Drugi oblici suradnje:

- kutić za roditelje
- zajedničko druženje roditelja i djece
- zajednički rad na projektima
- primjedbe, pohvale, podrške, sugestije
- obilježavanja blagdana i proslava
- digitalna komunikacija (društvene mreže, elektronska pošta)
- web stranica

Indikatori suradnje s roditeljima:

- praćenje uključenosti roditelja u program (brojem i postotkom)
- vrsta uključenosti
- procjenjivanje svrsishodnosti svih oblika komunikacije
- procjenjivanje sadržaja informacija
- analiziranje: anketa, primjedbi, pohvala, sugestija i podrške
- analiza i valorizacija postignuća kroz dokumentirane materijale.

Kvalitetu i perspektivu razvoja odgojno-obrazovne ustanove određuje i njegova „otvorenost“ prema van, a između ostalog, uključuje spremnost na uspostavljanje suradničkih odnosa. S obzirom da informatizacija društva zahtjeva nove pristupe društvenom komuniciranju unapređivanje komunikacijske prakse postaje imperativ. Prepoznata je nužnost ostvarivanja komunikacije putem masovnih medija s obzirom na aktualne podatke o trendovima godišnjeg rasta broja korisnika društvenih medija te rasta prosječnog dnevnog korištenja Interneta. Stoga je posebna pažnja posvećena podizanju kvalitete prezentacije odgojno-obrazovnog rada putem društvenih medija uz prepoznatljiv i moderan vizualni identitet vrtića. Kontinuiranom prezentacijom odgojno- obrazovnog procesa otvara se mogućnost vidljivosti odgojiteljske profesije što ujedno može doprinijeti boljem društvenom ugledu i socijalnom statusu odgojiteljske profesije.

Osim na suradnju s roditeljima/skrbnicima naglasak stavljamo i na suradnju sa širom zajednicom jer smatramo važnim da djeca od najmlađe dobi nauče biti aktivni, odgovorni, inicijativni članovi zajednice u kojoj žive. Uključivanjem u aktivnosti lokalne zajednice ostvaruje se pravo djece na sudjelovanje (prema Konvenciji o pravima djeteta, 2005.) i potiče se razvoj građanskih kompetencija djece, a pogotovo: odgovornost, samoinicijativnost, sloboda izražavanja mišljenja i osjećaja, tolerancija različitosti i poštivanje drugih. Nadalje, u doba globalizacije, uključivanjem djece u život lokalne pa i šire zajednice nastojimo sačuvati nacionalni i kulturni identitet kroz očuvanje društvene, moralne, jezične i duhovne baštine kod djeteta.

5.8. Osiguravanje uvjeta za nesmetanu i što prirodniju prohodnost u odgoju i obrazovanju djece

Dugogodišnjim praćenjem prelaska djece iz vrtića u školu uočen je visok stupanj stresa i nezadovoljstva djece, roditelja i prosvjetnih djelatnika te smatramo neophodnim intenzivniji angažman u ovom segmentu odgojno-obrazovnog procesa. Stoga je naglasak naše Ustanove na kontinuiranoj suradnji sa školama i ostalim odgojno-obrazovnim podsustavima što podrazumijeva zajedničko djelovanje svih sudionika usmjereno na dobrobit djece vodeći računa o psihofizičkim osobinama djece, njihovim potrebama i mogućnosti, a u cilju cjelovitog razvoja djece.

6. SMJER PROFESIONALNOG RAZVOJA STRUČNIH DJELATNIKA

Stručno usavršavanje i naobrazba djelatnika podrazumijeva kontinuirano usavršavanje i stjecanje znanja i vještina potrebnih za unapređivanje vlastite pedagoške prakse i prakse vrtića. Pritom je nužno sustavno propitivanje i mijenjanje vlastitih stavova i uvjerenja te cjelokupne odgojne filozofije odgojitelja putem oblika profesionalnog usavršavanja koji imaju transformacijski potencijal a koji je moguće realizirati samo otvorenosti za dijalog i spremnosti za suradničko učenje. Naglasak naše Ustanove je na sudjelovanju odgojno-obrazovnih djelatnika u akcijskim istraživanjima koja predstavljaju vrhunac istraživačkih i refleksivnih umijeća pri čemu je osnova primjena suvremenih oblika dokumentiranja odgojno-obrazovnog procesa (videozapisi, fotografije, audiozapisi, te deskriptivne i narativne bilješke). Time se omogućuju timske diskusije, rasprave, analize i evaluacije koje pridonose unaprjeđenju odgojno-obrazovne prakse.

Smjer profesionalnog razvoja stručnih djelatnika vrtića je osiguravanje kontinuiranog provođenja različitih oblika stručnog usavršavanja:

- *individualni programi stručnog usavršavanja*
- *različiti oblici stručnog usavršavanja na nivou ustanove* (rad u malim iskustvenim grupama, tematske radionice, timski rad po vrtićkim objektima, odgojiteljska vijeća)
- *različiti oblici stručnog usavršavanja izvan ustanove* (savjetovanja, seminari, predavanja, radionice u organizaciji MZO, AZOO, fakulteta, ostalih pojedinaca, ustanove, lokalne zajednice, institucija s verificiranim programima, razmjena stručnih spoznaja sa sustručnjacima, stvaranje profesionalne zajednice učenja- umrežavanje).

Stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika Dječjeg vrtića „Sunce“ realizirat će se prema Godišnjem planu i programu za tekuću pedagošku godinu.

7. OSIGURAVANJE KVALITETE

Kvalitetu odgojno-obrazovne prakse kao i kurikuluma vrtića izgrađuju djelatnici vrtića o čemu ovisi i kvaliteta dječjeg iskustva, življenja, učenja, socijalizacije i osobnosti. Razvoj odgojno-obrazovne prakse obavlja se postupno i sustavno, a kao rezultat zajedničkog promišljanja svih koji u njemu sudjeluju. Kontinuirano mijenjanje odgojno-obrazovne prakse implicira potrebu kontinuiranog učenja svih subjekata odgojno-obrazovnog procesa kako bi se osigurali preduvjeti za organizaciju koja može „neprestano samu sebe iznova organizirati i osmišljavati“ (Slunjski, 2006).

Samovrednovanje odgojno-obrazovnih ustanova proces je sustavnog i kontinuiranog praćenja, analiziranja i preispitivanja vlastite prakse uz istovremeno promicanje profesionalnog i organizacijskog učenja. Provođenjem samovrednovanja otvara se prostor za realističnu i metodološki jasno definiranu samoanalizu vlastitog rada kao i prostor za unaprjeđivanje vlastite prakse te djelotvornije i učinkovitije ostvarivanje unaprijed određenih odgojnih i obrazovnih ciljeva.

Kako bi se osigurala visoka razina odgojno-obrazovne prakse planirano je unutarnje vrednovanje kvalitete ustanove koje će obuhvatiti:

- Cjelinu - kvaliteta odgojno-obrazovnog procesa
- Pojedine segmente (praćenje napredovanja djece, poštivanja prava djece, roditelja, odgojitelja i ostalih čimbenika, usavršavanje u ustanovi, konstrukciju kurikuluma skupine itd.).

Unutarnja procjena kvalitete ustanove vršit će se uključivanjem svih čimbenika odgojno obrazovnog procesa:

- Odgojitelja i stručnog tima u vrtiću
- Djece
- Roditelja.

Krajnji cilj vrednovanja i samovrednovanja dječjeg vrtića je utvrđivanje postojećeg stanja te jačanje kapaciteta Ustanove. U cilju promjene i usavršavanja u željenom smjeru, a vodeći računa o stvaranju uvjeta za uspješno zadovoljavanje potreba i prava svih nužno je stvoriti okruženje i ozračje za slobodan dijalog u kojem će samovrednovanje i refleksija pojedinca biti nadopunjene refleksijama svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa.

8. LITERATURA

1. Andrić, Čudina-Obradović: Osnove opće i razvojne psihologije, psihologija odgoja i obrazovanja, Školska knjiga, Zagreb, 1994.
2. Bašić, Koller-Trbović, Žižak (1993): Integralna metoda, Zagreb, Alineja.
3. Deklaracija o pravima djeteta; Ljudska prava – osnovni međunarodni dokumenti, Školska knjiga, Zagreb, 1990.
4. Juul, C.: Vaše kompetentno dijete; Educa, Zagreb, 1996.
5. Konvencija o pravima djeteta; Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, Zagreb, 2001.
6. Maleš Dubravka, Mirjana Milanović, Ivanka Stričević: Živjeti i učiti prava, Odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja, Filozofski fakultet, Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo, Zagreb, 2003.
7. Markočić M. i suradnici: Program predškole; zakonske i stručne pretpostavke organizacije i provedbe programa; radna mapa; Zavod za unapređivanje školstva, Zagreb, 2003.
8. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje – nacrt, Zagreb, svibanj 2014.
9. Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava (1999.) Zagreb: Vlada Republike Hrvatske.
10. Obavijest o provedbi obaveznog programa predškole s djecom u godini dana prije škole u pedagoškoj godini 2014./2015., Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Klasa:601-02/14-03/00324, URBROJ:533-25-14-001, OD 5. RUJNA 2014.
11. Obiteljski zakon (Narodne novine, 116/03).
12. Odluka o programu polaganja stručnog ispita za pripravnike u predškolskom odgoju i izobrazbi.
13. Odluka o broju i sjedištima povjerenstava za polaganje stručnih ispita odgojitelja i stručnih suradnika u dječjem vrtiću (Prosvjetni vjesnik, 2/2000).
14. Pravilnik o sadržaju i trajanju programa predškole (NN 107/2014.).
15. Pravilnik o posebnim uvjetima i mjerilima ostvarivanja programa predškolskog odgoja (NN, 133/97).
16. Pravilnik o načinu raspolaganja sredstvima državnog proračuna i mjerilima sufinanciranja programa predškolskog odgoja (Narodne novine, 134/97).

17. Pravilnik o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću (Narodne novine, 83/01).
18. Program zdravstvene zaštite djece i higijene i pravilne prehrane djece u dječjim vrtićima (Narodne novine, 105/02, 55/06 i 121/07).
19. Pravilnik o načinu i uvjetima polaganja stručnog ispita odgojitelja i stručnih suradnika u dječjem vrtiću (Narodne novine, 133/97 i 4/98).
20. Pravilnik o načinu i uvjetima napredovanja u struci i promicanju u položajna zvanja odgojitelja i stručnih suradnika u dječjim vrtićima (Narodne novine, 133/97).
21. Pravilnik o vrsti stručne spreme stručnih djelatnika te vrsti i stupnju stručne spreme ostalih djelatnika u dječjem vrtiću (Narodne novine, 133/97).
22. Pravilnik o obrascima zdravstvene dokumentacije djece predškolske dobi i evidencije u dječjem vrtiću (Narodne novine, 114/02).
23. Pravilnik o vježbaonicama i pokusnim programima u dječjim vrtićima te o dječjim vrtićima kao stručno – razvojnim centrima (Narodne novine, 46/04).
24. Program polaganja stručnog ispita za pripravnike u predškolskom odgoju i izobrazbi (Prosvjetni vjesnik, 2/2000).
25. Poslovnik o radu povjerenstva za polaganje stručnog ispita odgojitelja i stručnih suradnika u dječjem vrtiću (Prosvjetni vjesnik, 2/2000).
26. Poslovnik o radu povjerenstva za stažiranje odgojitelja i stručnih suradnika u dječjem vrtiću (Prosvjetni vjesnik, 2/2000).
27. Predškolski odgoj s programskim usmjerenjima njege, odgoja, zaštite i rehabilitacije djece predškolske dobi s poteškoćama u razvoju (Ministarstvo kulture i prosvjete, Zavod za školstvo RH, 1993).
28. Prehrambeni standardi za planiranje prehrane djece u dječjem vrtiću – jelovnici i normativi (Zagreb, Laserplus, 2007.).
29. Plan razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005.–2010. Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske.
30. Prijedlog koncepcije razvoja predškolskog odgoja (Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture RH, broj 7/8 1991.).

31. Program aktivnosti za sprječavanje nasilja među djecom i mladima, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, veljača 2004.
32. Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece (Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture RH, broj 7/8 1991.).
33. Slunjski Edita: Integrirani predškolski kurikulum – rad djece na projektima, „Mali profesor“, Zagreb, 2001.
34. Slunjski Edita: Stvaranje predškolskog kurikuluma u vrtiću – organizaciji koja uči, Mali profesor, Zagreb, 2006.
35. Strategija za izradbu i razvoj nacionalnog kurikuluma za predškolski odgoj, opće obavezno i srednjoškolsko obrazovanje, RH, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Vijeće za nacionalni kurikulum, Zagreb, 2007.
36. Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske, 2014.
37. Upute za pisanje programa u svrhu provođenja postupka verifikacije (www.azoo.hr od 17. 11. 2010.).
38. Yıldırım, B. (2020). Preschool STEM Activities: Preschool Teachers' Preparation and Views.
39. Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN broj 10/97, 107/07, 94/13, 98/19 i 57/22).
40. Zakon o radu (Narodne novine, 93/14,127/17 i 98/19).
41. Zakon o ustanovama (Narodne novine, 76/93,29/97,47/99,35/08 i 127/19).

KLASA.601-02/22-01/57
URBROJ:2198-1-18-01-22
U Zadru, 28.09.2022.

RAVNATELJICA:
MIRJANA MIČIĆ mag.praesc.educ.

